

Uchwała Nr XX/72/2012
Rady Gminy Rzecznów
z dnia 30 kwietnia 2012r.

w sprawie: **uchwalenia „Programu rozwoju turystyki rowerowej w Gminie Rzecznów na lata 2012-2017”**

Na podstawie art. 18 ust. 2, pkt. 6 i w związku z art. 7 ust. pkt. 10 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz. U. z 2001 roku Nr 142, poz. 1591 z późniejszymi zmianami) **Rada Gminy Rzecznów** uchwala co następuje:

§ 1

Uchwala się „Program rozwoju turystyki rowerowej w Gminie Rzecznów na lata 2012-2017”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY
Rady Gminy Rzecznów
Leszek Sylwester Feryniec

Projekt Marcia Skalski-Truskolaski

Załącznik nr 1 do Uchwały nr XX/72/2012
Rady Gminy Rzecznów
z dnia 30.04.2012r.

PROGRAM ROZWOJU TURYSTYKI ROWEROWEJ W GMINIE RZECZNIÓW NA LATA 2012-2017

Rzecznów, kwiecień 2012

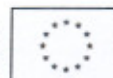

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**Decydujemy
Razem**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	2
2. Założenia i metodologia powstania programu	3
3. Diagnoza sytuacji w obszarze turystyki	4
4. Pogłębiona diagnoza szczegółowego zagadnienia z obszaru turystyki - turystyka rowerowa	7
5. Cel główny i cele szczegółowe Programu rozwoju turystyki rowerowej w gminie Rzeczniów	13
6. Zadania (prowadzące do osiągnięcia celów programu) i ich realizatorzy	15
7. Zakładane rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia	22
8. Monitorowanie realizacji programu i poziomu osiągnięcia wskaźników	26
9. Źródła finansowania programu	27
10. Ewaluacja programu	28

1. Wstęp

Pod względem fizyczno-geograficznym gmina Rzecznów położona jest na pograniczu Równiny Radomskiej i Wysoczyzny Iłżeckiej. Przez środek gminy, prawie równoleżnikowo, przebiega płytka dolina Krępianki, której źródła znajdują się w okolicach Rzechowa. Obszar gminy przecinają ważne szlaki komunikacyjne: Radom - Lipsko i Radom - Ostrowiec.

Do niewątpliwych zalet gminy Rzecznów zaliczyć należy czyste i niezdewastowane środowisko. Brak jest tu zakładów przemysłowych emitujących zanieczyszczenia.

W krajobrazie gminy Rzecznów dominują rozległe pola uprawne. Tu również jest ziemia plantacji porzeczek, aroni, malin oraz liczne sady wiśniowe. Jest to idealny krajobraz sprzyjający rozwojowi turystyki. Te cenne niemal dziewicze tereny, w coraz bardziej zurbanizowanym świecie stają się drogocenną perłą dla gminy, powiatu a także całego regionu.

Turystyka rowerowa ma szansę stać się ważną gałęzią gospodarki w gminie. Potrzebne są do tego kompleksowe i wszechstronne działania planistyczne, organizacyjne i inwestycyjne. Konieczne jest ukierunkowanie tych działań, a więc określenie strategicznych celów rozwojowych turystyki w gminie i planu ich realizacji. Zadanie to ma spełnić *Program rozwoju turystyki rowerowej w gminie Rzecznów na lata 2012 - 2017*. Celem tego Programu jest możliwie pełne rozpoznanie uwarunkowań rozwojowych obszaru gminy w zakresie turystyki rowerowej, identyfikacja mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń w konfrontacji z oczekiwaniami lokalnej społeczności i potencjalnych turystów rowerowych oraz stworzenia wizji funkcjonowania turystyki rowerowej w gminie (oferta turystyczna).

Na tym tle określono docelowo cele strategiczne programu, stanowiące siłę napędową rozwoju turystyki rowerowej. Głównym założeniem towarzyszącym opracowaniu strategii, było stworzenie takiego dokumentu, który umożliwiłby władzom gminy oraz lokalnej społeczności podejmowanie działań w zakresie rozwoju turystyki.

2. Założenia i metodologia powstania programu.

Program rozwoju turystyki rowerowej w gminie Rzecznów powstaje w ramach projektu systemowego „Decydujmy razem”. To pilotażowy projekt budowania i testowania mechanizmów partycypacji w stu ośmiu gminach i powiatach z terenu całej Polski. Projekt realizowany jest przez partnerstwo ośmiu podmiotów a jego liderem jest Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Gmina Rzecznów uczestniczy w projekcie z poziomu Subregionu „Krzemienny Krąg” wraz z czterema innymi gminami i powiatem lipskim.

W dniu 16 maja 2011r. Zarządzeniem Nr 12/2011 Wójta Gminy Rzecznów powołany został zespół zadaniowy ds. partycypacji w składzie:

1. Krystyna Wójtowicz
2. Wioletta Żurek
3. Barbara Gębusia
4. Andrzej Świętoń.

Prace zespołu koordynuje Animator Partycypacji Publicznej – Justyna Niedziela-Gawlik.

Kolejnym etapem było powołanie grupy ds. polityki publicznej zrównoważonego rozwoju, która aktywnie uczestniczyła w warsztatach prowadzących do powstania programu. W skład grupy weszli: Animator Partycypacji Publicznej, Zespół zadaniowy oraz Bożena Krajewska-Wróbel, Ewa Ginał, Mariola Kruk, Dominik Chołuj, Zenon Ciucias, Marek Bugaj, Barbara Pastuszka, Teresa Chołuj, Kazimiera Nicpoń, Henryka Kiepas, Kazimiera Pastuszka, Stanisława Makowska a także z głosem doradczym przedstawiciel powiatu Krzysztof Furmanek. W spotkaniach uczestniczył Wójt Gminy – Karol Burek oraz Animator Subregionalny – Jarosław Kuba. W pracę nad programem włączali się również mieszkańcy gminy i grupa młodzieży szkolnej.

W ramach projektu na warsztatach mogliśmy korzystać z pomocy ekspertów: Barbary Kazior (specjalisty ds. partycypacji społecznej i rozwoju lokalnego w projekcie „Decydujmy razem”, eksperta w zakresie wykorzystania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, tworzenia ekomuzeów i questów w Fundacji Miejsc i Ludzi Aktywnych) oraz Krzysztofa Florysa (specjalisty w kreowaniu produktu ekoturystycznego, zakładającego harmonijne współgranie elementów kulturowych, przyrodniczych oraz społecznych, autora koncepcji kilku sieci tras turystycznych, badań i opracowań turystycznych).

3. Diagnoza sytuacji w obszarze turystyki.

Turystykę postrzega się głównie jako dziedzinę gospodarki stwarzającą nowe miejsca pracy i przenoszącą popyt z regionów bogatszych do uboższych. Rozwój turystyki zajmuje czołową pozycję w programach aktywizacji społeczności lokalnych. W krajach o wysokim poziomie życia społeczno turystyka jest uważana za czwarty, po pracy, mieszkaniu i samochodzie miernik jakości życia. Zmiany stylu życia i charakteru konsumpcji społeczeństwa wpływają na obecny kształt i funkcjonowanie rynku turystycznego. Będą one nadawać ton i kierunek zmian w przyszłości. Turystyka stanowi dziedzinę aktywności bardzo mocno powiązaną z wszelkimi tendencjami w zakresie potrzeb, motywacji i udogodnień.

Znaczącą rolę w rozwoju turystyki odgrywają lokalne społeczności, które stanowią pierwsze ogniwo procesu kształtowania rzeczywistości ekonomicznej i społecznej. Inicjatywa wynikająca z chęci poprawy warunków życia i oczekiwane bodźce ekonomiczne sprawiają, że turystyka w gminie Rzecznów może stanowić czynnik mobilizujący i aktywizujący dla mieszkańców w sferze zawodowej.

Tereny wiejskie to doskonałe miejsce do rozwoju oferty wypoczynku, opartego na walorach środowiska i aktywności rekreacyjnej, o której atrakcyjności decyduje możliwość poznania walorów przyrodniczych, kulturowych i historycznych miejsca/regionu oraz interaktywne metody prezentacji lokalnych zwyczajów, sposobów gospodarowania, tradycyjnej wytwórczości itp.

Wśród wielu czynników mających wpływ na wybór wypoczynku na wsi znajdują się:

- gościnność,
- cisza i spokój,
- zadowalający komfort mieszkania,
- dobre (zdrowe) wyżywienie,
- bliski kontakt z naturą,
- relatywnie niższe niż w ośrodkach miejskich i centrach turystycznych ceny,
- malowniczy, najczęściej niezepsuty niepasującą zabudową krajobraz,
- możliwość skorzystania z wycieczek pieszych i rowerowych.

Obecnie w turystyce obserwuje się ogólne trendy, które można zawrzeć w stwierdzeniu, że turyści poszukują aktywnych form wypoczynku, które umożliwiają wyciszenie się, a jednocześnie wymagają wysiłku fizycznego.

Turystyka wiejska to nie tylko wypoczynek, ale również wartości edukacyjne i poznawcze. Czynnikiem ekonomicznym sprawia, iż jest ona niezwykle atrakcyjna dla społeczności lokalnych, dając możliwość zwiększenia dochodów gospodarstw rolniczych oraz tworzenie nowych miejsc pracy w oparciu o rozwój usług około turystycznych. Turystom można organizować wypoczynek pobytowy oraz objazdowy, co zwiększa liczbę potencjalnych gości mających możliwość wyboru formy urlopu ale także ilość osób potrzebnych do ich obsłużenia.

Rozwojowi turystyki na terenie gminy Rzecznów mogą sprzyjać:

- wysoka stopa bezrobocia wśród ludności wiejskiej – poszukiwanie nowych ofert pracy i gotowość nabycia owych kwalifikacji,
- naturalne walory środowiskowe,
- bogactwo historyczne i kulturowe,
- przychylny stosunek lokalnych społeczności do turystów (gościnność, życzliwość),
- niewystarczająco dynamiczny rozwój gospodarczy,
- pomoc ze strony samorządu.

Walory turystyczno – krajobrazowo – historyczne gminy Rzecznów stanowią podstawę do stworzenia atrakcyjnej oferty dla turystów przyjeżdżających odpocząć w tej okolicy. Bogactwem tego terenu oprócz krajobrazu jest również bogata historia, interesujące zabytki kultury sakralnej i żywe po dziś dzień tradycje rękodzielnicze. Wszystkie te zasoby są jak dotąd bardzo słabo wykorzystane i zagospodarowane. Na terenie gminy nie rozwija się turystyka ani agroturystyka. Przyczynę takiego stanu należy upatrywać w tym, że na teren ten nie był nigdy uznawany za atrakcyjny turystycznie ze względu na brak spektakularnej atrakcji turystycznej, która przyciągała by i zachęcała do odwiedzania tego miejsca. Na to nawarstwia się praktycznie brak infrastruktury turystycznej takiej jak baza noclegowa i gastronomiczna, szlaki piesze, rowerowe, konne, zaplecze sportowe i rekreacyjne oraz łatwo dostępna informacja.

Jednak obecne trendy w turystyce, zwracające się ku aktywnym formom wypoczynku, afirmujące czyste środowisko, ciszę i spokój, dające możliwość wytchnienia od zawrotnego

tempa życia, stresu i zgiełku, stanowią dużą szansę dla takich typowo wiejskich gmin jak Rzecznów.

Korzystną okolicznością jest też atrakcyjność turystyczna miejsc położonych w niedalekiej odległości od gminy, m. in. Bałtów, przyciągających co roku znaczną liczbę turystów. Co istotne oferta takich miejsc jak Bałtów nie obejmuje turystyki rowerowej i propozycja Rzecznowa może być komplementarna w stosunku do innych miejsc regionie. Nie bez znaczenia pozostaje też fakt, iż powiat lipski, w którym się znajdujemy, kładzie duży nacisk na rozwój turystyki a obecnie wypracowywany jest zintegrowany system informacji turystycznej dla powiatu lipskiego.

Podsumowanie:

Trendy obserwowane w turystyce polskiej i europejskiej są sprzyjające dla rozwoju turystyki rowerowej w gminie Rzecznów. Trendy, które są najbardziej obecnie widoczne na polskim rynku turystycznym to:

- Poszukiwanie ciszy i spokoju oraz kontaktu z przyrodą (przejawia się to m.in. rosnącą cały czas popularnością wypoczynku na wsi i związanej z nim agro- i ekoturystyki).
- Popularność produktów lokalnych i regionalnych (pamiątki oraz zdrowe, naturalne artykuły spożywcze).
- Urlop sposobem na poprawę stanu zdrowia, sylwetki, etc. – popularność wszelkich form turystyki aktywnej.
- Ogromne zainteresowanie tematycznymi imprezami kulturowymi, w tym również inscenizacjami historycznymi.
- Poszukiwanie ciekawej oferty kulinarnej.
- Częstsze, ale krótsze wyjazdy.

4. Pogłębiona diagnoza szczegółowego zagadnienia z obszaru turystyki - turystyka rowerowa

Biorąc pod uwagę ukształtowanie terenu gminy Rzecznów oraz walory krajobrazu, obszar ten wydaje się doskonały do rozwoju turystyki rowerowej. Nasze polne i leśne drogi to idealne trasy rowerowe. Natomiast zmotoryzowani odnajdą tu pełne uroku trasy wiodące bocznymi drogami pośród wiejskiego pejzażu.

Dlaczego rower? Poza walorami krajobrazowymi należy uwzględnić wykazane w poprzednim rozdziale trendy w turystyce oraz zagrożenia jakie stwarza brak świadomości zdrowotnej. Zanieczyszczenie powietrza emitowane przez pojazdy samochodowe jest najbardziej powszechnym źródłem skażenia powietrza pośród wszystkich ludzkich aktywności, stanowiąc poważne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego oraz dla zasobów przyrodniczych. W spalinach samochodowych zidentyfikowano 15000 związków chemicznych, ale tylko kilka podlega kontroli jako substancje wskaźnikowe. Stanowi to poważny skutek, gdyż 40 000 – 130 000 ludzi traci przedwcześnie życie w Europie z powodu zanieczyszczenia środowiska przez samochody. Około 40 mln ludzi w 115 największych miastach UE oddycha powietrzem nie spełniającym dopuszczalnych norm WHO. Osoby, które mieszkają w pobliżu ruchliwych dróg narażone są na większe ryzyko chorób układu oddechowego, choroby krążenia i serca, nowotwory, alergie, wypadki komunikacyjne i zatrucia.

Mając na uwadze powyższe zagrożenia należy zauważyć, że ruch jest najlepszą formą działania profilaktycznego, a jego brak daje o sobie znać w postaci zaburzeń fizjologicznych. Choroby serca są najważniejszą przyczyną śmierci w Australii, Europie, USA a ich główny powód to brak aktywności ruchowej społeczeństwa. Czynnikiem niwelującym te zagrożenia jest ruch. Regularne ćwiczenia jakie dostarcza jazda na rowerze są związane z ograniczeniem ryzyka: wylewu, cukrzycy i pewnych rodzajów nowotworów. Wykazano, że regularna jazda na rowerze jest tak efektywna jak niektóre leki stosowane przy wysokim ciśnieniu krwi.

Australian National Heart Foundation twierdzi, że około połowa ludzi stosujących obecnie leki na nadciśnienie mogłaby z tego zrezygnować gdyby zaczęła systematycznie jeździć na rowerze a 30 minutowa codzienna jazda na rowerze mogłaby ograniczyć ryzyko

chorób serca o połowę. Wyniki badań przeprowadzone ostatnio w Danii wykazały, że codzienny dojazd do pracy na rowerze o 30% obniża przedwczesną śmiertelność. Dlatego nie możemy pomijać tego faktu w tworzeniu „Programu rozwoju turystyki rowerowej”.

W celu dokonania szczegółowej diagnozy gminy pod kątem rozwoju turystyki rowerowej przeprowadzono analizę SWOT obejmującą wszystkie aspekty funkcjonowania gminy odnoszące się do omawianego zagadnienia. Analiza zawiera informacje obejmujące przeszłość, aktualną sytuację oraz przewidywane, możliwe rozwiązania na przyszłość. Analiza stanowi punkt wyjścia do oceny warunków rozwoju turystyki rowerowej w gminie, uwzględniając zarówno potencjał gminy jak i jej mankamenty oraz uwzględniając okoliczności zewnętrzne, zarówno te sprzyjające, jak i stanowiące zagrożenie dla powodzenia przedsięwzięcia. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła na określającą zdefiniowanie celu głównego i celów szczegółowych „Programu rozwoju turystyki rowerowej w gminie Rzecznów”.

Badanie i diagnozowanie stanu aktualnego oraz nakreślenie kierunku rozwoju turystyki rowerowej w dłuższej perspektywie umożliwia właściwe określenie celów, metod i narzędzi realizacji.

Ważnym elementem analizy był w tym przypadku czynnik społeczny. Analizę wykonali mieszkańcy na spotkaniu grupy roboczej. Ma to istotny wpływ na program, uwzględnienie różnorodnych opinii i wielostronność perspektyw – nie jest to wyłącznie punkt widzenia i ocena gminy i gwarantuje realne odzwierciedlenie punktu widzenia i potrzeb mieszkańców w stosunku do przyjętych *a priori* założeń.

Mocne strony

- „dziewicza” przyroda (raj dla myśliwych z aparatem fotograficznym)
- tradycja, historia (Gryffów, Syberia, Bakalarzowa Góra, Gałganów, Ulna Góra)
- podania i legendy
- zasoby ludzkie (niszowe zawody – kołodziej, siciarz)
- drogi i dróżki
- płaski malowniczy krajobraz
- sąsiedztwo innych szlaków i atrakcji turystycznych
- miejsce wypadów dla mieszkańców miast

- zabytki, dziedzictwo kulturowe
- źródła Krępianki oraz rzeka jako element łączący kilka gmin
- istniejące produkty lokalne
- ludzie
- rozbudzone u mieszkańców zainteresowania turystyczne
- wytwarzania produktów lokalnych (kosze wiklinowe, potrawy z kapusty, nalewki, chodniki/pasiaki)

Słabe strony

- mentalność mieszkańców (krytykanctwo, brak wiary w sukces, ważność innych celów)
- brak dotychczasowych działań turystycznych na tym terenie
- brak środków finansowych
- słabo rozwinięta infrastruktura drogowa i komunikacyjna
- mała atrakcyjność turystyczna
- brak miejsc na bezpieczne prowadzenie szlaków (stosunkowo ruchliwe drogi)
- brak infrastruktury turystycznej
- brak osób wykwalifikowanych do pracy w turystyce
- niska przedsiębiorczość mieszkańców
- brak wiedzy mieszkańców na temat rozwoju turystyki

Szanse

- połączenie z już istniejącymi szlakami
- napływ turystów z zewnątrz
- wzrost zainteresowania produktami lokalnymi (kosze, potrawy z kapusty, nalewki, chodniki/pasiaki)
- moda na jazdę rowerem
- możliwość przyciągnięcia turystów z Bałtowa i chęć współpracy ze strony tej gminy
- obecne trendy w turystyce – wzrost zainteresowania turystyką aktywną, poznawczą, wiejską

- dostęp do środków zewnętrznych (np. PROW, programy Ministerstwa Sportu i Turystyki)
- program rozwoju turystyki w powiecie lipkim – działania Rzecznictwa wpisują się w ten nurt – czyli można liczyć na wsparcie

Zagrożenia

- mały napływ turystów
- brak funduszy
- wandalizm (na szlakach)
- trudności w konsekwentnym i sukcesywnym dbaniu o stan techniczny szlaków
- kryzys (np. brak bogatych umotywowanych emerytów rodzimego pochodzenia, którzy mogliby być odbiorcami).
- brak zaangażowania mieszkańców w tworzenie nowych usług

Potencjał przyrodniczy i jego znaczenie w rozwoju oferty turystycznej.

Walory naturalne, czyli wszelkie elementy środowiska przyrodniczego, które wpływają na atrakcyjność turystyczną obszaru, w dużym stopniu warunkują możliwości uprawiania turystyki. To od nich zależy, czy docelowym segmentem dla projektowanej oferty turystycznej winni być przykładowo obserwatorzy przyrody czy miłośnicy jazdy rowerowej. Dokonanie przeglądu zasobów jest niezwykle ważne z punktu widzenia projektowania koncepcji produktu turystycznego, a także planowania działań proturystycznych, które winny być zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju. Wśród najbardziej istotnych elementów dziedzictwa przyrodniczego na terenie gminy Rzecznów należy wymienić:

1. Praźródło Krępianki
2. „Punik” – wraz z występującym tam zjawiskiem krasowym
3. Zdiagnozowane gniazda bocianie
4. Park w Grabowcu
5. Aleja lipowa
6. Posada – siedlisko w lesie
7. Biały Ług
8. Budki Podkońcarskie – tzw. dziółki

9. Tereny leśne a w nich grzyby i jagody
10. Zwierzyna płowa zamieszkująca okoliczne lasy
11. Tofrowiska
12. Dziewicze tereny miejscowości takich jak Kotłowacz i Wincentów
13. Poletka wiklinowe, stanowiące surowiec dla miejscowych wikliniarzy

Potencjał kulturowy i jego znaczenie w rozwoju oferty turystycznej.

Potencjał kulturowy tworzą walory antropogeniczne, na które składają się wszelkiego rodzaju miejsca i obiekty zabytkowe, miejsca o szczególnym znaczeniu lub świadczące o unikatowej historii i cechach kultury gminy, wydarzenia i imprezy kulturalne, a także zwyczaje, obyczajowość i folklor świadczące o żywych tradycjach kultury lokalnej. Obszar jest atrakcyjny, gdy turysta dowiaduje się o tych walorach i ma możliwość zapoznania się z nimi. Chęć poznania stanowi obecnie bardzo ważny motyw podróżowania, jednak tylko pomysłowe i skuteczne wykorzystanie potencjału kulturowego pozwala zaistnieć i konkurować na rynku turystycznym.

Dziedzictwo kulturowe na terenie Gminy Rzeczników

1. Kościoły: Kościół pw. NPNMP w Rzecznowie, Kościół pw. Św. Mikołaja w Grabowcu a także drewniany Kościół pw. NPM Matki Kościoła w Pasztowej Woli.
2. Krzyże, kapliczki i figurki przydrożne, m. in. kapliczka św. Mikołaja w Grabowcu, kapliczka Nepomucena (św. Jana), kapliczki kultu Maryjnego (Dubrawa, Rzechów Stary, Jelanka), kapliczki słupowe oraz krzyże dwuramienne posiadające swoją historię.
3. Pomniki Pamięci Narodowej znajdujące się m.in. na cmentarzu w Rzecznowie i Grabowcu, pomniki na Zawalach, Ciecierówce, Pasztowej Woli, Kopiec poległych w Grabowcu, płyta pamiątkowe w lesie rzechowskim i przy ośrodku zdrowia w Rzecznowie
4. Ginące zawody: kowalstwo, wikliniarstwo, tkactwo, kołodziejstwo, rymarstwo, rękodzieło artystyczne (serwetki, poduszki)
5. Malarstwo i pisarstwo
6. Chór parafialny
7. Tradycje kulinarne, potrawy i przepisy

8. Obrzędy wielkanocne: bębnienie, malowanie okien oraz bożonarodzeniowe takie jak kolędowanie
9. Kroniki
10. Stare piwnice – Pasztowa Wola, Rzechów
11. Młyn w Rzechowie
12. Piorunochron w Ciecierówce
13. Studnia w Mołdawie i Wólce Modrzejowej
14. Legendy
15. Historia (partyzantka)
16. Lokalne nazwy, etymologia nazw miejscowości

Diagnozę gminy pod względem jej zasobów wykonywano już wielokrotnie. Diagnozę taką przeprowadzili również mieszkańcy w 2010 r. podczas warsztatowych spotkań dotyczących stworzenia Planu Odnowy Miejscowości Rzecznów. Dla oceny zasobów miejscowości, pogrupowano poszczególne zasoby i poddano je ocenie pod kątem znaczenia dla gminy. Synteza oceny znajduje się w tabeli nr 1 w załączniku do Programu.

Podsumowanie:

Z wykonanych analiz wynika, że atutem i mocną stroną gminy Rzecznów jest „dziewicza” przyroda i płaski malowniczy krajobraz. Mocną stroną w odczuciu mieszkańców jest dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze tego miejsca. Wśród słabych stron w dalszym ciągu wymienia się mentalność mieszkańców, którzy nie wierzą w sukces ale także małą atrakcyjność turystyczną gminy. Szansą dla gminy są w dużej mierze obecne trendy w turystyce, moda na jazdę rowerem i wzrost zainteresowania produktami lokalnymi. Istnieją również zagrożeniem dla realizacji Programu takie jak: mały napływ turystów, brak środków finansowych oraz brak zaangażowania mieszkańców w powstanie nowych usług turystycznych.

5. Cel główny i cele szczegółowe Programu rozwoju turystyki rowerowej w gminie Rzecznów.

Dokonana analiza SWOT jak również potencjał zasobów dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego obszaru gminy Rzecznów stanowią zasadniczą przesłankę, która pozwala przedstawić cel strategiczny i cele szczegółowe dla *Programu rozwoju turystyki rowerowej*.

Celem strategicznym Programu rozwoju turystyki rowerowej w Gminie Rzecznów jest:

Zrównoważony rozwój Gminy Rzecznów poprzez stworzenie atrakcyjnego turystycznie, komplementarnego systemu tras rowerowych oraz usług towarzyszących, aktywizujących społeczność lokalną w latach 2012-2017.

Cele szczegółowe

1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego
2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości
3. Tworzenie infrastruktury do aktywnego wypoczynku i turystyki
4. Promocja gminy

Konstruując program rozwoju turystyki rowerowej oraz jego cele, należy pamiętać, że nie jest to jedyny dokument w obszarze turystyki. Analiza dokumentów programowych powstających na poziomie kraju, województwa czy powiatu pozwala na skuteczniejsze programowanie działań na poziomie lokalnym w taki sposób, by nie powielać pewnych działań, ale wpisywać się własnymi propozycjami programowymi w już funkcjonującą rzeczywistość formalnoprawną.

1. Strategia rozwoju turystyki dla województwa mazowieckiego na lata 2007-2013. *Program rozwoju turystyki rowerowej w gminie Rzecznów* wpisuje się w cele strategii na poziomie województwa zarówno co do infrastruktury jak i produktu lokalnego oraz

ochrony dziedzictwa. Rozwój infrastruktury warunkuje możliwości optymalnego wykorzystania przestrzeni turystycznej. Infrastruktura będąc elementem produktu rzeczywistego, umożliwia realizowanie głównego motywu podróżowania. W przypadku gminy Rzecznów szczególnie ważne jest tworzenie szlaków rowerowych oraz zagospodarowywanie ich w elementy małej infrastruktury – miejsca postojowe, punkty widokowe, wypożyczalnie sprzętu, kosze na śmieci, tablice informacyjne, małą gastronomię etc.

2. Strategia Rozwoju Powiatu Lipskiego na lata 2008-2020. Turystyka to temat ważny również dla rozwoju powiatu lipskiego. Cel szczegółowy 5.3 strategii brzmi: „Promocja i zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego”. Gmina Rzecznów będąca częścią powiatu poprzez realizację *Programu rozwoju turystyki rowerowej* wpisuje się bezpośrednio w ten właśnie cel.

3. Temat turystyki przewija się także w dokumentach na poziomie gminy. W Planie odnowy miejscowości Rzecznów na lata 2010-2017 oraz w Planie odnowy miejscowości Grabowiec na lata 2010-2017 wskazano na konieczność przygotowania tras rowerowych, tras pieszych i ścieżek dydaktycznych a tym samym podniesienie walorów turystycznych regionu. W planach ujmuje się również remont obiektów sakralnych oraz rozwój bazy agroturystycznej.

6. Zadania (prowadzące do osiągnięcia celów programu) i ich realizatorzy.

W oparciu o nakreślone cele opracowano zadania, które prowadzą do ich osiągnięcia.

Dla celu szczegółowego nr 1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

1.a. Przystosowanie obiektów do zwiedzania przez turystów

Nazwa zadania:		
Remont elewacji wraz z kolorystyką kościoła parafialnego pw. NP NMP w Rzecznowie.		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Parafia pw. NP NMP w Rzecznowie	249 993,10	2012

Nazwa zadania:		
Rewitalizacja i odnowa parku w Grabowcu		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy	482 467,49	2012

Nazwa zadania:		
Stworzenie systemu tablic informacyjnych przy najciekawszych obiektach dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego w gminie – wyznaczenie miejsc, opracowanie graficzne i merytoryczne tablic, wykonanie i ustawienie		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy	30 000,00	2013

Nazwa zadania:		
Zabezpieczenie przed zniszczeniem, utrzymanie w czystości obiektów, Konserwacja miejsc kultu i pamięci		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, Szkoły, Harcerze	15 000,00	2012 - 2017

Nazwa zadania:		
Utworzenie izby rękodzielniczej do przeprowadzania warsztatów przez lokalnych twórców i rzemieślników		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, Stowarzyszenia	40 000,00	2015 - 2016

Nazwa zadania:		
Utworzenie punktów sprzedaży produktów lokalnych dla turystów		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Przedsiębiorcy	-	2013 - 2017

1.b. Ocalenie od zapomnienia śladów przeszłości

Nazwa zadania:		
Skatalogowanie starych nagrobków na cmentarzach parafialnych		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
GiPBP w Rzecznowie	2 000,00	2012

Dla celu szczegółowego nr 2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości

2.a. Podniesienie kompetencji mieszkańców gminy Rzecznów w zakresie dostarczania usług turystycznych

Nazwa zadania:		
Przeprowadzenie cyklu szkoleń na temat prowadzenia gospodarstw agroturystycznych dla wybranej grupy mieszkańców		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy	15 000 zł	2014

Nazwa zadania:		
Przeprowadzenie szkolenia z zakresu zasad prowadzenia działalności gospodarczej dla potencjalnych przedsiębiorców		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy	15 000 zł	2014

Nazwa zadania:		
Prowadzenie spotkań dla mieszkańców zainteresowanych utworzeniem punktów infrastruktury około turystycznej, usługowej: punkty gastronomiczne, warsztatów i wypożyczalnie rowerów		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy	bezkosztowo	2012 - 2015

2.b. Stworzenie systemu wsparcia dla mieszkańców zainteresowanych uruchomieniem działalności gospodarczej związanej z usługami turystycznymi

Nazwa zadania:		
Utworzenie w gminie jednostki informacyjnej dla mieszkańców zainteresowanych uruchomieniem działalności gospodarczej związanej z turystyką		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy	-	2014

Nazwa zadania:		
Budowanie pozytywnego wizerunku rolnika, jako aktywnego mieszkańca prowadzącego działalność zarobkową w oparciu o agroturystykę, rękodzieło i usługi turystyczne, prowadzone zgodnie z zasadami dobrej kultury i z poszanowaniem tradycji.		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy	5 000,00	2012-2017

Dla celu szczegółowego nr 3. Tworzenie infrastruktury do aktywnego wypoczynku i turystyki

3.a. Przygotowanie przestrzeni około turystycznej

Nazwa zadania:		
Przygotowanie miejsc parkingowych przy strażnicach OSP		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
OSP	10 000,00	2012 - 2014

Nazwa zadania:		
Ustawienie stojaków na rowery		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, szkoły, OSP, Stowarzyszenia	12 000,00	2012 - 2016

Nazwa zadania:		
Przygotowanie małej architektury wypoczynkowej przy trasach rowerowych w postaci wiat przystankowych – wyznaczenie miejsc, projekt wiat, realizacja w terenie		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, Stowarzyszenia, Przedsiębiorcy	20 000,00	2014

Nazwa zadania:		
Przystosowanie budynków OSP do wykorzystania ich jako bazy noclegowej i wypoczynkowej przy trasach rowerowych		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
OSP	100 000,00	2013-2015

3.b. Tworzenie infrastruktury do aktywnej turystyki

Nazwa zadania:		
Utworzenie szlaku rowerowego na terenie gminy Rzecznów i Sienno o dł. 35 km, połączonego z Bursztynowym Szlakiem		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, STER	10 500,00	2012

Nazwa zadania:		
Tworzenie nowych szlaków rowerowych na terenie gminy, połączonych z siecią istniejących tras		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, STER	50 000,00	2013 - 2017

Nazwa zadania:		
Questing rowerowy jako element infrastruktury do aktywnego wypoczynku i zabawy		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, GiBPB, Stowarzyszenia, Szkoły	20 000,00	2013 - 2015

3.c. Tworzenie infrastruktury stanowiącej alternatywę dla turystyki rowerowej

Nazwa zadania:		
Wyznaczenie tras do narciarstwa biegowego jako zimowej alternatywy dla roweru		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, Stowarzyszenia	20 000,00	2016-2017

Dla celu szczegółowego nr 4. Promocja gminy

4.a. Stworzenie spójnego systemu informacji i promocji

Nazwa zadania:		
Informacja i promocja na stronach internetowych – własna strona oraz portale turystyczne		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, Stowarzyszenia	bezkosztowo	2012-2017

Nazwa zadania:		
Współpraca z powiatem lipskim oraz ośrodkami turystycznymi w regionie w celu tworzenia zintegrowanego systemu informacji turystycznej.		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
UG, GiPBP, Stowarzyszenia	bezkosztowo	2012-2017

Nazwa zadania:		
Centrum informacji turystycznej		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, Stowarzyszenia	35 000,00	2015

Nazwa zadania:		
Promocja turystyki rowerowej wśród mieszkańców gminy poprzez organizację imprez i gier na szlakach		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, GiPBP, Stowarzyszenia	15 000,00	2012-2017

Nazwa zadania:		
Stworzenie marki turystycznej gminy oraz Strategii Promocji Turystycznej		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy	20 000,00	2015-2017

4.b. Prezentacja walorów gminy w opracowaniach i publikacjach

Nazwa zadania:		
Wydanie albumu o gminie		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, GiPBP, STER	30 000,00	2013

Nazwa zadania:		
Dystrybucja folderów i materiałów promocyjnych		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, GiPBP, Stowarzyszenia	bezkosztowo	2012-1017

4.c. Wykorzystanie konkursów jako formy promocji

Nazwa zadania:		
Konkursy edukacyjne w szkołach, promujące lokalne dziedzictwo kulturowe, przyrodnicze i historyczne.		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Szkoły, Urząd Gminy, GiPBP	2 500,00	2012-2017

Nazwa zadania:		
Konkurs na najpiękniejsze zdjęcie z wizyty w gminie Rzecznów – Rzecznów oczami turysty		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, GiPBP	1 500,00	2012-2017

4.d. Partnerstwo dla zdrowia (promowanie zdrowego stylu życia)

Nazwa zadania:		
Organizacja rajdów rowerowych pod nazwą „Ty i Ja. Rowery dwa.”		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, GiPBP, STER	5 000,00	2012-2017

Nazwa zadania:		
Europejski dzień bez samochodu		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
Urząd Gminy, GiPBP, Szkoły	5 000,00	2012-2017

4.e. Gra terenowa jako forma promocji historii i walorów gminy

Nazwa zadania:		
Organizacja gry terenowej dla młodzieży		
Odpowiedzialność:	Szacunkowy koszt:	Termin realizacji:
GiPBP, Szkoły	5 000,00	2012-2017

7. Zakładane rezultaty i wskaźniki ich osiągnięcia.

Dla prawidłowej oceny realizacji Programu opracowano wskaźniki monitorujące, odnoszące się do poszczególnych jej celów szczegółowych.

1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

1.a. Przystosowanie obiektów do zwiedzania przez turystów

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba wyremontowanych i odnowionych obiektów	szt.	Protokoły odbioru, dokumentacja zdjęciowa
Liczba tablic informacyjnych i oznaczeń	szt.	Protokoły odbioru, dokumentacja zdjęciowa
Liczba obiektów objętych opieką	szt.	Dane Urzędu Gminy
Liczba warsztatów przeprowadzanych w izbie rękodzielniczej	Szt.	Dokumentacja warsztatów

Liczba punktów sprzedaży produktów lokalnych	Szt.	Dane Urzędu Gminy
--	------	-------------------

1.b. Ocalenie od zapomnienia śladów przeszłości

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba skatalogowanych obiektów	szt.	Dokumentacja katalogowa

2. Rozwój lokalnej przedsiębiorczości

2.a. Podniesienie kompetencji mieszkańców gminy Rzecznów w zakresie dostarczania usług turystycznych

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba przeprowadzonych szkoleń	szt.	Dokumentacja projektowa
Liczba mieszkańców korzystających ze szkoleń	osoba	Dokumentacja projektowa
Liczba gospodarstw zainteresowanych uruchomieniem działalności agroturystycznej	Szt.	Dane Urzędu Gminy
Liczba mieszkańców zainteresowanych otwarciem punktów usługowych	Osoba	Dane Urzędu Gminy

2.b. Stworzenie systemu wsparcia dla mieszkańców zainteresowanych uruchomieniem działalności gospodarczej związanej z usługami turystycznymi

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba osób korzystających z informacji	osoba	Dokumentacja jednostki
Liczba odsłon strony promocyjnej	Szt.	Strona internetowa
Liczba przedsięwzięć promocyjnych z udziałem mieszkańców zainteresowanych rozwojem usług turystycznych	Szt.	Dane Urzędu Gminy
Liczba zarejestrowanych nowych przedsiębiorstw turystycznych	Szt.	Dane Urzędu Gminy
Liczba gospodarstw agroturystycznych w gminie	Szt.	Dane Urzędu Gminy

3. Tworzenie infrastruktury do aktywnego wypoczynku i turystyki

3.a. Przygotowanie przestrzeni okołoturystycznej

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba obiektów	Szt.	Dokumentacja projektowa, protokoły odbioru, Urząd Gminy
Liczba miejsc noclegowych	Szt.	Urząd Gminy
Liczba stanowisk na rowery	Szt.	Urząd Gminy
Liczba miejsc parkingowych	Szt.	Urząd Gminy, OSP

3.b. Tworzenie infrastruktury do aktywnej turystyki

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba szlaków	Szt.	Dokumentacja projektowa
Liczba kilometrów szlaków	km	Dokumentacja projektowa
Liczba questów	Szt.	Dokumentacja projektowa

3.c. Tworzenie infrastruktury stanowiącej alternatywę dla turystyki rowerowej

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba tras	Szt.	Dokumentacja projektowa
Liczba km	km	Dokumentacja projektowa

4. Promocja gminy

4.a. Stworzenie spójnego systemu informacji i promocji

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Ilość wspólnych przedsięwzięć z organizacjami w zakresie promocji	Szt.	Dokumentacja projektowa
Liczba odsłon strony internetowej	Szt.	Strona internetowa
Liczba osób odwiedzających centrum informacji turystycznej	osoba	Informacje z CIT
Liczba przedsięwzięć promocyjnych na szlakach	Szt.	Dokumentacja z przedsięwzięć
Liczba osób uczestniczących w przedsięwzięciach promocyjnych (impresach i grach)	Osoba	Dokumentacja z przedsięwzięć

Utworzona strategia	Szt.	Dokument
---------------------	------	----------

4.b. Prezentacja walorów gminy w opracowaniach i publikacjach

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba publikacji	Szt.	Dokumentacja z prac

4.c. Wykorzystanie konkursów jako formy promocji

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba konkursów	Szt.	Dokumentacja konkursowa
Liczba osób biorących udział w konkursach	osoba	Dokumentacja konkursowa

4.d. Partnerstwo dla zdrowia (promowanie zdrowego stylu życia)

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Liczba rajdów	Szt.	Dokumentacja z rajdu
Liczba osób uczestniczących w rajdach	osoba	Dokumentacja z rajdu, lista obecności

4.e. Gra terenowa jako forma promocji historii i walorów gminy

Nazwa wskaźnika	Jednostka pomiaru	Źródło
Ilość gier	Szt.	Dokumentacja z gry
Liczba osób uczestniczących w grach	osoba	Dokumentacja z gry, lista obecności

8. Monitorowanie realizacji programu i poziomu osiągnięcia wskaźników.

W ramach wdrażania Programu, po uchwaleniu dokumentu przez Radę Gminy, powinny się rozpocząć prace związane z rozpoczęciem jego wdrażania. Do głównych zadań

warunkujących skuteczne wdrożenie oraz efektywny proces zarządzania należy zaliczyć utworzenie Zespołu Realizacji i Monitorowania Programu.

W kolejnym etapie, na podstawie kryteriów wskazanych przez Zespół Realizacji Programu oraz kryteriów związanych ze źródłami finansowania poszczególnych projektów, nastąpi inicjacja działań wg ustalonego harmonogramu.

Podczas realizacji założeń *Programu* odbywać się powinien bieżący monitoring procesu wdrażania wg opracowanych w poprzednim rozdziale wskaźników. Kończącym etapem powinno być opracowanie wniosków dotyczących stopnia wdrożenia oraz efektów realizacji *Programu*.

9. Źródła finansowania programu

Źródła finansowania *Programu* można podzielić zasadniczo na trzy grupy:

- budżet Gminy,
- środki unijne oraz inne zewnętrzne środki finansowe,
- środki prywatne.

Budżet Gminy

Rozwój turystyki jest jednym z ustawowych zadań gminy (zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt. 10 Ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym - Dz. U. 1990 Nr 16 poz. 95 z późn. zm.). Władze w związku z powyższym powinny zabezpieczyć środki z budżetu Gminy na realizację zadań ustawowych.

Większość działań zaproponowanych w *Programie* będzie wymagać zaangażowania środków budżetowych (z uwagi na fakt, iż nie wszystkie działania będą mogły być sfinansowane ze środków zewnętrznych, a te, które będą mogły, wymagać będą również wkładu własnego). Po oszacowaniu niezbędnych nakładów przez zespół odpowiedzialny za wdrożenie Programu właściwe kwoty powinny zostać zapisane w budżecie Gminy.

Środki UE oraz inne zewnętrzne środki finansowe

Środki unijne oraz inne pomocowe powinny stać się jednym z podstawowych źródeł realizacji *Programu*. W latach objętych dokumentem dostępne będą środki, z których spora

część potencjalnie może zostać wykorzystana na realizację zapisów w nich ujętych, zwłaszcza przy wykorzystaniu finansowania na podstawie następujących programów:

- 1) Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
- 2) Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego na lata 2007 - 2013
- 3) PO Kapitał Ludzki

Środki prywatne

Uzupełnieniem środków z budżetu Gminy oraz unijnych powinno być zaangażowanie kapitału przedsiębiorców. To właśnie oni - przedsiębiorcy - stanowią powinni podstawowy motor realizacji *Programu*. Kluczową rolą samorządu jest stymulowanie wzrostu, poprzez odpowiednie bodźce, jednak to przedsiębiorcy powinni tak naprawdę być tymi, na których spocznie, zasadniczy ciężar realizacji *Programu*.

10. Ewaluacja programu

Przedmiotem ewaluacji będzie badanie wartości oraz cech Programu Rozwoju Turystyki Rowerowej realizowanego na terenie gminy Rzecznów, w ramach projektu "Decydujmy Razem". Celem jest także systematyczne zbieranie informacji pozwalające na ulepszenie podejmowanych działań w trakcie ich realizacji. Niniejsze informacje uzyskiwane będą za pomocą przeprowadzonych ankiet i wywiadów, co posłuży zebraniu danych jakościowych oraz ilościowych, stanowiących integralny element rzetelnej oceny.

W celu dokonania oceny stopnia realizacji podjętych działań, przeprowadzone zostaną także wywiady z mieszkańcami gminy, dzięki czemu możliwa stanie się odpowiedź na pytanie czy stawiane przed twórcami Programu cele zostały osiągnięte.

Ważny element ewaluacji to także zadania, zmierzające do uzyskania finalnego efektu Programu. Obserwacja stanu zaawansowania poszczególnych działań, będzie kolejnym z aspektów oceny końcowej. Ewaluacja Programu przeprowadzana będzie raz na dwa lata.

Załącznik nr 1

Tabela nr 1. Ocena zasobów miejscowości

Rodzaj zasobu	Znaczenie zasobu			
	Brak	Małe	Średnie	Duże
Środowisko przyrodnicze, położenie				
- walory krajobrazowe (las, grzyby, bobry, raki)			X	
- walory przyrodnicze (czyste środowisko, grzyby, bobry, raki)			X	
- wody powierzchniowe (rzeka Krępianka)				X
- gleby		X		
- klimat				X
- drogi (sieć dróg powiatowych i gminnych)				X
Środowisko kulturowe				
- walory architektury wiejskiej, zabytki i osobliwości kulturowe (Kościoły parafialne, kapliczki, tablice pamiątkowe, zabytkowy młyn)				X
- walory zagospodarowania przestrzennego (nowoczesna zabudowa, Urząd Gminy, Ośrodek Zdrowia, Bank, Szkoły, sklepy z artykułami spożywczymi oraz przemysłowymi)				X
- zespoły artystyczne (Chór Rzeczniowiacy, schola)				X
- miejsca i przedmioty kultu (Kościoły, tablice pamiątkowe, cmentarze parafialne)				X
- święta, odpusty, pielgrzymki (corocznie odpusty w parafiach, pielgrzymki do Częstochowy, Pielgrzymka o trzeźwość narodu, Dożynki)				X
- tradycje, obrzędy, gwara (obrzędy weselne, obrzędy pogrzebowe, gwara – mazurzenie, tradycje obchodzenia Świąt kościelnych, będnienie)				X
- legendy, podania i fakty historyczne			X	
- ważne postacie historyczne (ks. Józef Pastuszka, Skarszewscy, Małachowscy, Bakalarczyk „Dulka”)				X
- specyficzne nazwy (Warszawka, Jasny Dwór, Kapuściarze, Sznurki)				X
Obiekty i tereny				
- działki pod zabudowę mieszkaniową		X		
- działki rekreacyjne		X		X
- działki pod zakłady usługowe i przemysł		X		
- tradycyjne obiekty gospodarskie wsi (stary młyn)		X		
- miejsca publicznych spotkań i rekreacji (szkoła, biblioteka, kompleks rekreacyjno – sportowy)				X
- szlaki turystyczne, ścieżki dydaktyczne, itp.	X			
Gospodarka, rolnictwo				
- specyficzne produkty (sadownictwo)				X
- gospodarstwa rolne (mają bardzo duże znaczenie, mieszkańcy w dużym stopniu utrzymują się z rolnictwa)				X
- firmy produkcyjne i zakłady usługowe	X			
- restauracje, punkty gastronomiczne	X			X
Instytucje				
- szkoły (ZS w Rzeczniowie, PSP w Grabowcu)				X
- placówki opieki społecznej i ochrony zdrowia (GOPS i SPZPOZ)				X
- Biblioteka (Gminna i Powiatowa Biblioteka Publiczna)				X
- Dom Kultury	X			
Ludzie, organizacje społeczne				
- Koło Gospodyń Wiejskich				X
- Ochotnicza Straż Pożarna				X
- Stowarzyszenia i inne				X